

“BIOLOGIYANING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR”

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 2023-yil 25-noyabr.

BAXMAL VA ZOMIN HUDUDLARIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA’MINLASH YO‘NALISHLARI VA MEXANIZMLARI

Isanov Abdumajit Parmanovich

Jizzax politexnika instituti, mustaqil ilmiy izlanuvchisi,

(Email: isanov 171071@gmail.com)

Annotatsiya: Maqolada Baxmal va Zomin tumanlarida ekologik barqarorlikni saqlash va turizmni rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlar yoritilgan. Atrof-muhitni rejalashtirish, tabiatni muhofaza qilish, barqaror infratuzilmani rivojlantirish va chiqindilarni boshqarish bo‘yicha chora-tadbirlar tavsiflangan. Shuningdek, ekoturizmga mahalliy hamjamiyat ishtiroki va ta’limning ahamiyati ta’kidlangan.

Kalit so‘zlar: Ekologik barqarorlik, turizmni rivojlantirish, Baxmal tumani, Zomin tumani, biologik xilma-xillikni asrash, jamiyat ishtiroki, ekologik ta’lim, chiqindilarni boshqarish.

Аннотация: В статье рассмотрены подходы, направленные на поддержание экологической стабильности и развитие туризма в Бахмальском и Зоминском районах. Описаны меры по экологическому планированию, охране природы, устойчивому развитию инфраструктуры и управлению отходами. Была также подчеркнута важность участия и образования местного сообщества в области экотуризма.

Ключевые слова: Экологическая устойчивость, развитие туризма, Бахмальский район, Зоминский район, сохранение биологического разнообразия, участие общественности, электронное экологическое образование, утилизация отходов.

Annotation: The article discusses approaches aimed at maintaining environmental stability and developing tourism in the Bakhmal and Zominsky districts. Measures for environmental planning, nature conservation, sustainable infrastructure development and waste management are described. The importance of local community participation and education in ecotourism was also emphasized.

Key words: Environmental sustainability, tourism development, Bakhmalsky district, Zominsky district, conservation of biological diversity, public participation, electronic environmental education, waste disposal.

Ekologik jihatdan barqaror turizmni rivojlantirish ko‘plab mintaqalar uchun ustuvor vazifaga aylanib bormoqda, chunki ular tabiiy va madaniy resurslarni saqlab qolgan holda ko‘proq sayyohlarni jalb qilishga intilmoqda. O‘zbekiston hududida joylashgan Baxmal va Zomin tumanlari ham bundan mustasno emas, chunki ularning betakror tabiat manzaralari va boy madaniy merosi turizmni rivojlantirishga puxta va mas’uliyat bilan yondashishni talab qiladi. Quyida ushbu hududlarda ekologik barqarorlikni ta’minlash uchun ishlatilishi mumkin bo‘lgan asosiy yo‘nalishlar va mexanizmlar keltirilgan.

“BIOLOGIYANING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR”

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 2023-yil 25-noyabr.

Integratsiyalashgan rejalashtirish bo'yicha:

1. Ekologik standartlar va qoidalarni ishlab chiqish;

[1];
- himoyalangan hududlarga tashrif buyuruvchilar soniga cheklovlar o'rnatish

- ekoturizm obyektlari va xizmatlari uchun standartlarni joriy etish.

2. Ekologik ta'lim va ma'rifat:

- mahalliy aholi va sayyohlar o'rtasida ekologik mavsumlarni o'tkazish.

- ekotizimlarda xulq-atvor qoidalari haqida axborot materiallarini ishlab chiqish.

3. Jamiyat ishtiroki:

-turistik faoliyatni rejalashtirish va boshqarishda mahalliy aholini jalb qilish;

- mahalliy hamjamiyatlarni ekoturizm mahsulotlari va xizmatlarini yaratishda qo'llab-quvvatlash;

- tabiiy resurslarni saqlash.

4. Hududlarni chegaralash:

- alohida ekologik ahamiyatga ega tabiiy hududlarni aniqlash va muhofaza qilish;

- zaif ekotizimlarga ta'sirni kamaytirish uchun bufer zonalarini yaratish.

5. Biologik xilma-xillikni saqlash:

- o'simlik va hayvonot dunyosining noyob va yo'qolib ketish xavfi ostida turgan turlarini saqlash bo'yicha dasturlarni amalga oshirish [2];

- noqonuniy ov qilish taqiqlariga rioya etilishini nazorat qilish;

- infratuzilmani rivojlantirish.

6. Yashil qurilish:

- qurilishda energiya tejankor va ekologik toza texnologiyalardan foydalanish;

- landshaftga minimal ta'sir ko'rsatadigan infratuzilmani loyihalash.

7. Transportdan foydalanish imkoniyatini yaxshilash:

- jamoat transporti va velosiped kabi ekologik toza transport turlarini rivojlantirish.

8. Turizm xizmatlarini rivojlantirish:

- turistlar uchun axborot markazlarini yaratish.

- ekskursiya marshrutlarini ishlab chiqish va targ'ib qilish.

- barqaror chiqindilarni boshqarish.

9. Chiqindilarni utilizatsiya qilish va qayta ishlash tizimlari:

- chiqindilarni yig'ish va qayta ishlashning samarali tizimlarini joriy etish;

- qayta ishlatiladigan va biologik parchalanadigan materiallardan foydalanishni rag'batlantirish.

10. Ifloslanishga qarshi chora-tadbirlar:

- suv resurslari holatini monitoring qilish;

“BIOLOGIYANING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR”

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 2023-yil 25-noyabr.

- tuproq va suv ifloslanishining oldini olish choralari [3];
- marketing va reklama

11. Brendlash va joylashishni aniqlash:

- mintaqa uchun noyob brend yaratish, uning ekologik qadriyatlari va sayyohlik imkoniyatlarini ta’kidlash;
- mintaqani ekologik jihatdan mas’uliyatli turizm uchun joy sifatida targ’ib qilish.

12. Turoperatorlar bilan hamkorlik:

- ekoturizmga ixtisoslashgan turoperatorlar bilan birgalikda paketlar va dasturlarni ishlab chiqish.

13. Raqamli texnologiyalardan foydalanish:

Hududlarning turizm resurslari haqidagi dolzarb ma’lumotlarni taqdim etuvchi veb-saytlar va mobil telefon ilovalarini yaratish va yangilash.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston Respublikasining Baxmal va Zomin tumanlarida ekologik barqarorlikni ta’minlash, tabiiy resurslarni muhofaza qilishni, ekologik sivilizatsiyalashgan turizmni rivojlantirishni va mazkur sohaga mahalliy hamjamiyatning faol ishtirokini ta’minlashni o‘z ichiga olgan kompleks yondashuvni talab qiladi. Bunday yondashuv nafaqat noyob tabiiy va madaniy merosni kelajak avlodlar uchun saqlab qolish, balki hududning uzoq muddatli ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ham ta’minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Berkinov B.B., Aynaqulov M.A. “Kichik tadbirkorlik korxonalarining yirik korxonalar bilan ishlab chiqarish kooperatsiyasi”. Monografiya - Jizzax.: 2004-114 b.
// Berkinov B.B., Aynakulov M.A. "Production cooperation of small business enterprises with large enterprises". Monograph - Jizzakh.: 2004-114 p.

2. Aynaqulov M.A. Xudayberdiyev B.B. Motivatsiya samaradorlik garovi sifatida // Ilmiy axborotnoma jurnali. Samarqand Davlat Universiteti. 2020. № 2 (120). 91-94 b.

3. Айнакулов М.А., Абдухамидов Э.М. Нормативно-правовая база интеграционных отношений хозяйствующих субъектов // «Молодой ученый». Международный научный журнал. Спецвыпуск Джизакский политехнический институт. 2016. № 7.2 (111.2) С. 48-50.